

Utviklingsplan for Skyss



Foto: ©Fred Jonny

Rullering 2014





FORORD

Utviklingsplan for Skyss 2011-2014 vart vedteke i fylkestinget desember 2011. Dette dokumentet utgjer rulleringa av Utviklingsplanen for 2014.

Eit viktig arbeid i Skyss har vore utarbeiding Kollektivstrategi for Hordaland. Kollektivstrategien er no sendt på høyring, og vert etter planen lagt fram for fylkestinget i juni 2014. Strategien legg grunnlaget for vegval og prioriteringar for fylkeskommunen, og vert det viktigaste styringsverktøyet for Skyss i åra framover. Oppfølging av strategien vil skje gjennom eit eige handlingsprogram, som vil vise prioriterte tiltak som er moglege innanfor gjeldande økonomiske rammer.

Med kollektivstrategien vil Utviklingsplanen for Skyss ikkje bli vidareført ut over 2014 i si noverande form. Tiltak som går ut over 2014 vil bli følgt opp gjennom handlingsprogrammet for Kollektivstrategien.

Vi går fortsatt i rett retning i høve det overordna målet om å auke talet på kollektivreisande. Resultata frå 2013 viser ei passasjerauke på 7,4 % for buss og bane i Bergensområdet.

Fleire viktige tiltak er gjennomført siste året. System for sanntidsinformasjon er innført i store delar av Bergen. 15. januar i år vart appen Skyss Reise lansert, som gir sanntidsinformasjon også på mobiltelefonen. Kjøp av enkeltbillettar og periodebillettar ved bruk av mobiltelefonen er tilgjengeleg innanfor sone Bergen. Tiltaka er blitt godt mottatt av kundane våre.

Målet om fleire kollektivreisande stiller krav til kapasitet og effektivitet innanfor dei gitte rammene vi operer innanfor. Vi har særlege utfordringar knytt til kapasitet i Danmarks plass-Kronstadområdet. Etablering av nytt hovudkontor for DnB og den nye Høgskulen i Bergen vil potensielt gi fleire tusen nye kollektivreisande i rushtida. Tiltak for å forsterke rutetilbodet har høg prioritet i Skyss.

Bergen, februar 2014



Oddmund Sylta
Direktør i Skyss

INNHALD

1	Innleiing	4
2	Status 2013	5
2.1	Mål og strategiar	5
2.2	Tiltak som er gjennomført i 2013	5
3	Resultat og økonomiske nøkkeltal	7
3.1	Vekst i kollektivreiser i Bergensområdet	7
3.2	Salskanalar	7
3.3	Inntekter og kostnader for rutepakkar buss 2013	8
3.4	Kostnadsbudsjett for Skyss 2014	8
4	Kostnadsscenario 2040	9
5	Viktige hendingar 2014	10
5.1	Nytt rutetilbod i Solheimsviken og Kronstad	10
5.2	Nye snøggåtruter	10
5.3	Bestillingsrute på Voss	10
5.4	Trafikantinformasjon	10
6	Utviklingsprosjekt 2014-2015	11
6.1	Nye prosjekt i 2014	11
7	Tiltaksplan 2014-2015	13

1 Innleiing

Utviklingsplanen 2011-2014 har gitt Skyss ei ramme for å prioritere viktige utviklingstiltak og jamleg kunne rapportere om status til samferdselsutvalet. Utviklingsplanen har vore eit verktøy for å styre aktivitetane og såleis medverka til å sikre kvaliteten på gjennomføring av dei ulike prosjekta i Skyss.

I 2014 skal Kollektivstrategi for Hordaland vedtakast. Kollektivstrategien vert det overordna styringsdokumentet for Skyss. Eit eige handlingsprogram vil gi oss eit nytt verktøy for prioritering, gjennomføring og rapportering av viktige tiltak for kollektivtrafikken frå og med 2015.

Utviklingsplanen for 2014 vil gi ein kort status frå tiltak som er gjennomført siste året samt resultat og nøkkeltal for 2013-2014. Skyss har fått utarbeidd ein rapport om framtidig vekst i kollektivtrafikken og behov for driftstilskott, der målet om nullvekst i personbiltrafikken ligg til grunn. Konklusjonar frå rapporten er presentert i kapittel fire.

Siste del av Utviklingsplanen peiker på viktige hendingar det komande året, og kva tiltak Skyss vil prioritere i 2014. Ei samla oversikt over prosjekta er vist i tabellform i kapittel sju.



2 Status 2013

2.1 Mål og strategiar

Regional transportplan for Hordaland har eit overordna mål for utvikling av kollektivtrafikken om 50 prosent passasjerauke i Bergensområdet innan 2020. Nasjonal Transportplan (2014-2023) og Klimaforliket har som mål at veksten i persontrafikken skal takast gjennom miljøvennlege transportformer. Det betyr nullvekst for personbiltrafikken og at kollektivtrafikken saman med sykkel og gange skal ta den komande trafikkveksten.

Hovudtyngda i kollektivtrafikken er i Bergensområdet, med bybanen, bussar og lokale båtruter. Det er også her vi har store utfordringar knytt til framkome, miljø, og folketalsauke.

I arbeidet med Kollektivstrategi for Hordaland, er målet om nullvekst i personbiltrafikken lagt til grunn. Prognosar for vekst i folketal, talet på reiser og framtidig tilskotsbehov viser tydeleg at vi må utnytte ressursane godt og gjere riktige prioriteringar. Som ein del av Kollektivstrategien er det vedteke ein eigen Miljøstrategi for Skyss (FUV, desember 2013). Fylkesutvalet sluttar seg til hovudkonklusjonen om at kollektivtrafikken sitt viktigaste miljøbidrag er å få fleire til å setje frå seg bilen og kome seg til og frå sine mange gjeremål med kollektivtransport.

2.2 Tiltak som er gjennomført i 2013

Bybanen til Lagunen

Juni 2013 opna Bybanen til Lagunen. Alle avgangar er forlenga til Lagunen, med 5 minuttars frekvens i rushtida. Ved opninga vart banen auka med 3 nye vogner. Ytterlegare tre vogner er bestilt slik at samla antal vert 20 vogner i drift i 2014.

Det er satt inn bussar for å avlaste trafikken på bybanen og for å tilpasse linjenettet til den no forlenga stamlinja.

Nytt rutetilbod Hardanger og Voss

Ny infrastruktur i Hardanger og Voss er utgangspunkt for eit nytt rutetilbod i regionen. Frå hausten 2013 er det lagt ny rutestruktur med eit regionalt hovudlinjenett mellom Odda-Voss, Odda-Husnes og mellom Bergen-Jondal-Seljestad. I tilknytning til kveldsruta frå Bergen til Seljestad, er det lagt inn ei bestillingsrute frå Odda til Utne for passasjerar som skal vidare på vestsida av Sørfjorden.

Pilotprosjekt for bestillingstransport på Voss er starta opp, med finansiering over den statlege KID-ordninga. Bestillingstransporten er i drift frå 2. januar 2014 og skal evaluerast innan våren 2015.

Nytt rutetilbod i vest

Skyss har kartlagt og vurdert kortsiktige og langsiktige endringar i rutetilbodet i den såkalla vestkorridoren (Askøy, Øygarden, Fjell, Sund og Bergen vest). Kortsiktige tiltak er allereie gjennomført; færre linjer går heilt inn til Bergen sentrum, men stoppar på Straume for omstiging til

sentrumsgående buss. Dette for å få ei meir effektiv takting og god frekvens langs hovudkorridoren mellom Straume og Bergen.

Sanntidsinformasjon

I 2013 er det installert og testa ut system for sanntidsinformasjon om bord på samtlege bussar i Bergen Nord, Sentrum og Sør. Tilsvarande for bussane i Bergen vest og Nordhordland er ferdigstilt innan kort tid. Det er installert informasjonssøyler på fleire haldeplassar og sanntidsinformasjon er no tilgjengeleg via ein eigen mobil-app.

Nye salskanalar

Kundane har fått fleire kanalar for førehandskjøp av billett. Mobilbillett for enkeltbillett og periodebillett innanfor sone Bergen er innført og godt mottatt (sjå figur 2, s.7). Dei nye salskanalane bidreg positivt til å få ned ombordsalet, saman med ombordtillegget som vart innført i juni 2013.

Kundekontakt

1.februar opna ny terminal på busstasjonen sin nordre del. Dei reisande har fått ein attraktiv sentral kollektivterminal med nytt publikumsbygg med mellom anna reiseinformasjon og billettautomatar. All reiseinformasjon presentert på digitale skjermar i publikumsbygget, ute på perrongane og på informasjonspunkt rundt terminalen. Det er lagt vekt på at dei reisande skal kunne orientere seg enkelt med hjelp av informasjon presentert på skjermene eller med hjelp av skilting i tilgrensande område.



3 Resultat og økonomiske nøkkeltal

3.1 Vekst i kollektivreiser i Bergensområdet

Den totale veksten i kollektivreiser i Bergensområdet for buss og bybane var 7,4 % frå 2012 til 2013. Bergensområdet utgjer her Bergen, Askøy, Os og Sotra. Bybanen aleine sto for ein vekst på 14,1 %. Utviding av banen til Lagunen er medverkande årsak til den sterke veksten.

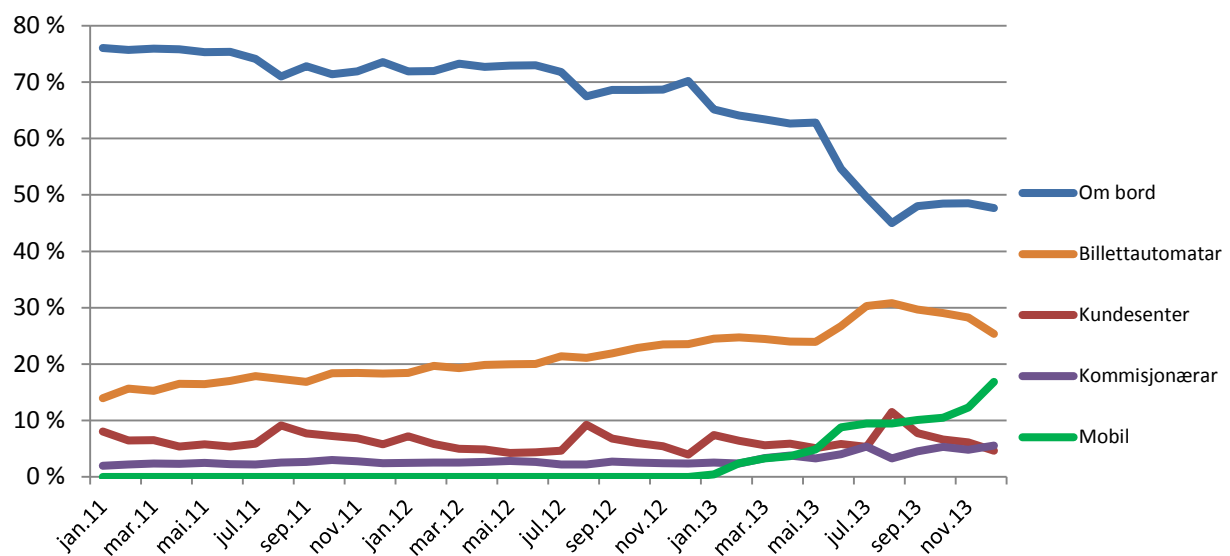
I Hordaland utanom Bergensområdet var det 0,4 % vekst i talet på kollektivreiser frå 2012 til 2013. Den totale veksten i talet på kollektivreiser for heile Hordaland var 6,5 %.

Område	Vekst i passasjertal 2012-2013
Bussar i Bergensområdet	5,8 %
Bybanen	14,1 %
Bergensområde buss og bybane	7,4 %
Hordaland utanom Bergensområdet	0,4 %
Hordaland totalt	6,5 %

Figur 1 Prosent vekst i kollektivreiser frå 2012-2013

3.2 Salskanalar

Ombordsalet av billetter er redusert frå 76 % januar 2011 til 48 % i desember 2013. Markert nedgang ser vi mai-juli 2013, som i hovudsak skuldast innføring av ombordtillegget i sone Bergen. Salet gjennom billettautomatane aukar jamt, og mobilsalet sto for 17 % av salsinntektene i desember 2013.



Figur 2 Fordeling av salsinntektene i Atries pr. salskanal for perioden 2011- 2013 i Bergensområdet



3.3 Inntekter og kostnader for rutepakkar buss 2013

Tabellen under viser totale inntekter og kostnader for buss i Bergensområdet og Hordaland utanom Bergensområdet. Inntektene er fordelt mellom billettinntekter og inntekter frå skoleskyss.

Totale billettinntekter inklusiv skoleskyss og båtsambanda med bruttokontrakt var i overkant av 716 mill kr i 2013.

Område	Billett- inntekter	Inntekter skoleskyss	Totale inntekter	Kostnader	Tilskots- andel
Hordaland eks Bergensområdet	84 000 000	62 000 000	146 000 000	402 000 000	64 %
Bergensområdet	517 000 000	46 000 000	564 000 000	865 000 000	35 %
Hordaland totalt	601 000 000	108 000 000	710 000 000	1 267 000 000	44 %

Tabell 1 Rekneskapstal 2013 for rutepakkar buss i Bergensområdet og Hordaland (Kjelde: Økofocus)

3.4 Kostnadsbudsjett for Skyss 2014

Kostnadsstad	2014	Fordeling %
Administrasjon	41 500 000	2 %
Generell drift	86 000 000	4 %
Ferjedrift	323 000 000	16 %
Bussdrift	1 289 000 000	62 %
Bybanen	154 000 000	8 %
Snøggbåt	172 000 000	8 %
Total	2 065 500 000	100 %

Tabell 2 Kostnadsbudsjett for Skyss 2014

Størstedelen av budsjettet er knytt opp i kontraktar med våre operatørar, der også risikoen knytt til inntekter og kostnader er høg. Frå 2014 er store delar av snøggbåtdrifta knytt til bruttokontraktar, og utgjør ein større andel av budsjettet enn tidlegare år.

4 Kostnadsscenario 2040

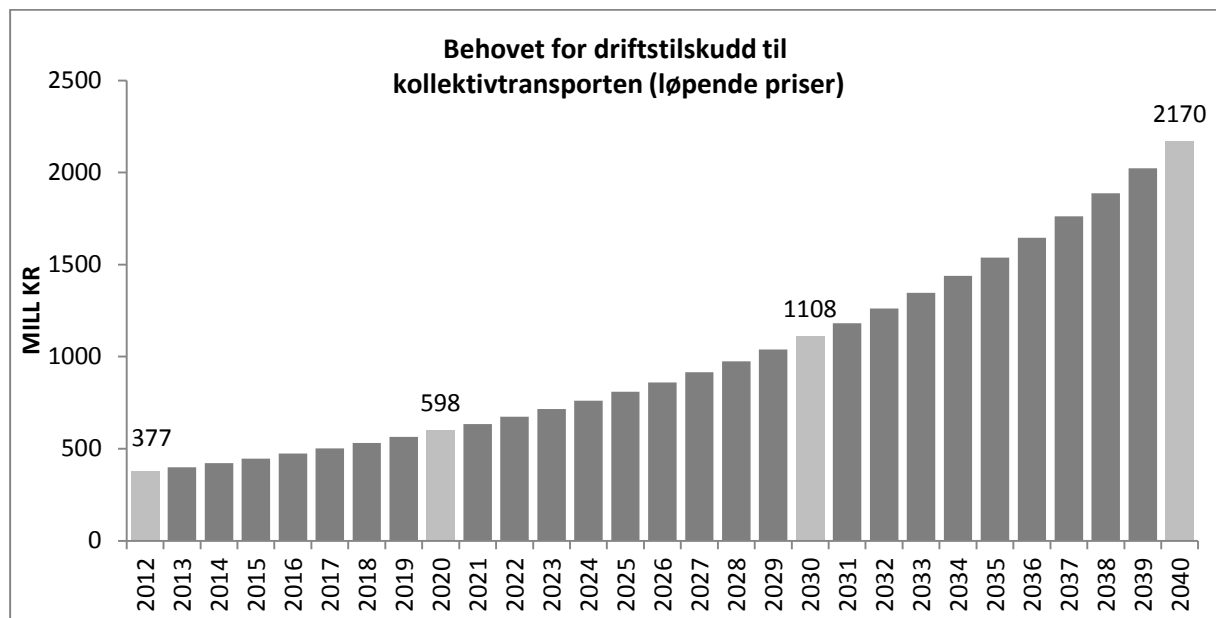
I Utviklingsplanen for 2013 vart det presentert prognosar for tilskottsbehov til kollektivtransporten i Bergensområdet, utarbeidd av Urbanet Analyse (UA) på vegner av Skyss. Prognosane tar utgangspunkt i offisielle framskrivingar av passasjervekst fram til 2040, henta frå KVVU for transportsystemet i Bergensområdet.

Med nye politiske mål nedfelt i Klimaforliket og Nasjonal Transportplan 2014-2023, om nullvekst i personbiltrafikken, har UA berekna veksten i kollektivtrafikken i Bergensområdet og korleis dette vil påverke behovet for tilskott dei komande åra. I tillegg er det gjort ein analyse av ulike scenarior for takstutvikling og korleis desse påverkar inntektsutviklinga.

Nullvekstmålet vil i følgje UA sine analysar innebære ei tredobling i tilskottsbehovet til drift i 2040, målt i 2012 kroner. Målt i løpande prisar vil det totale driftstilskottet til kollektivtransporten vere nesten 2,2 milliardar kr – nesten ei seksdobling – med ein årleg vekst på 6,5 %.

Investeringskostnader knytt til infrastruktur i vegnettet og for bybanen vil komme i tillegg.

Prognosane føreset ein årleg pris- og kostnadsvekst på 2,5 % og at ei utviding av kapasiteten på buss, bane og båt er mogleg. Ei lågare prisjustering eller frys av takstane vil gi vesentlege utslag i tilskottsbehovet.



Figur 4 – Årleg tilskottsbehov til buss, bybane og båt i Bergensområdet i løpande prisar (UA-rapport 53/2013)

Prognosane er utarbeidd med eit langsiktig perspektiv, og det vil vere usikre moment knytt til mellom anna folkevekst, trafikkvekst og økonomiske nøkkelfaktorar. Likevel gir det eit bilete av omfang og samanhengar mellom auken i talet på kollektivreiser og driftskostnader for kollektivtransporten i åra framover. Kostnadsveksten vil truleg ikkje vere jamn år for år, men må ta høgde for faktorar som til dømes nye anbod og vidare utbygging av bybanenettet.

5 Viktige hendingar 2014

5.1 Nytt rutetilbod i Solheimsviken og Kronstad

Området Solheimsviken, Møllendal, Kronstad er under stor utvikling. DnB har flytta inn i nye lokale og samla om lag 1700 tilsette i Solheimsviken og frå hausten vil Høgskulen i Bergen flytte inn i nye lokale på Kronstad. Det er venta omlag 5 500 studentar og 550 tilsette ved den ny høgskulen, i tillegg til vel 2000 studentar og tilsette i høgskulen sine lokalar i Møllendal.

Gjennom prosjektet «Nytt rutetilbod i Solheimsviken/Kronstad» har Skyss allereie gjort ein del forsterkingar i busstilbodet og fleire tiltak er under planlegging. Konkret er det planlagt ei ny busslinje mellom sentrum og høgskulen for i hovudsak å møte reisebehovet morgon og ettermiddag. Vidare skal det gjennomførast reisevaneundersøkingar i utvalte bedrifter for å vurdere rutetilbodet i området på kort og noko lengre sikt.

5.2 Nye snøggbåtruter

1. januar 2014 var det oppstart for fleire nye båtkontraktar i fylket. Snøggbåtrutene Sunnhordland/Austevoll og Nordhordland er begge bruttokontraktar, mot tidlegare nettokontraktar. I tillegg har vi to nye kontraktar på netto.

Bruttokontraktar medfører at Skyss får inntektsansvaret, og skal stå for planlegging av rutene og all informasjon og marknadsføring knytt til tilbodet. Dette er tilsvarande som for Bybanen og bussrutene i fylket. Dei 5 båtane som trafikkerer sambanda vil ha Skyss sin visuelle profil.

5.3 Bestillingsrute på Voss

2. januar starta Skyss opp bestillingsruter på Voss. Tre ulike linjer er valt –Bordalen, Lemme/Kyte og Bjørgamarka. Alle rutene har start og slutt på Voss jernbanestasjon. Rutene er satt opp som faste ruter, men som må bestillast ei viss tid på førehand. Bestilling skjer via 177 til Skyss sitt kundesenter.

Pilotprosjektet skal gi erfaringar for nye områder der bestillingsruter kan vere eit aktuelt tilbod. Prosjektet inngår i tiltaksplanen for 2014.

5.4 Trafikantinformatjon

Det er behov for å betre standarden for informasjon på haldeplasser og terminalar gjennom utvida bruk av informasjonssøylar, digital skilting, områdekart og linjekart. Dette vil vere ei prioritert oppgåve i Skyss komande år.

Nytt kundesenter i Nonneseter Terminal opnar i mars i samband med ombygging av Bergen Busstasjon. Kundesenteret flyttar frå Bergen Storsenter og hittegodskontoret vert samlokalisert i det nye kundesenteret. Dette vil gi kundane eit betre tilbod både når det gjeld opningstider og service.



6 Utviklingsprosjekt 2014-2015

Prosjektporteføljen for 2014 inneheld løpande prosjekt som går over fleire planperiodar. Nokre prosjekt har vi difor med oss frå tidlegare års utviklingsplanar. Dei fleste av desse prosjekta vil bli avslutta i 2014. Det gjeld prosjekt for innføring av system for sanntidsinformasjon, innføring av nye salskanalar, utgreiing om ny sonestruktur og nytt rutetilbod i Solheimsviken/Kronstad området.

Kollektivstrategi for Hordaland vert avslutta som prosjekt når strategien vert lagt fram for politisk handsaming i juni 2014.

Pilotprosjekt for bestillingstransport på Voss er planlagt å gå fram til august 2015.

I arbeidet med å prioritere nye prosjekt for 2014, har Skyss sett til høringsutkastet til Kollektivstrategi for Hordaland samt den vedtekte miljøstrategien for Skyss.

6.1 Nye prosjekt i 2014

Automatisk passasjerteljing

I dag hentar Skyss passasjerstatistikk ut frå billettdata og manuell teljing. Etter kvart som vi har fått fleire salskanalar og lågare grad av validering har kvaliteten på dataene blitt meir usikre. Samstundes ønskjer vi å ha betre oversikt over kor passasjerar går på og av buss og bane. Prosjektet skal vurdere tilgjengeleg teknologi som grunnlag for anbefaling av løysing, inklusiv analyseverktøy for statistikk.

Tilbudsutvikling Sunnhordland

Som del av førebuing til ny anbuds kontrakt for rutepakke Sunnhordland vil det bli gjennomført eit arbeid for å sjå på dagens rutetilbod og behov for endringar. Arbeidet vil bli gjennomført i tett samarbeid med Sunnhordlandsregionen og Statens vegvesen. Prosjektet skal gi grunnlag for det rutetilbodet som skal inngå i konkurransegrunnlaget for anbudet.

Hovudstruktur i kollektivnettet i Bergensområdet

I samband med arbeidet med Regional areal- og transportplan for Bergensområdet, skal Skyss gjennomføre ei utgreiing av framtidig hovudstruktur for kollektivnettet. Med utgangspunkt i reisestraumane i dei sterke korridorane inn mot Bergen sentrum, skal prosjektet skissere dagens situasjon samt prognosar for passasjertal og kapasitet i bybane- og bussnettet. Utgreiinga vil og vurdere behov for framtidig infrastrukturtiltak langs hovudkorridorane.

Nye ferjeanbod

Prosjektet «Nye ferjeanbod» skal sikre at nødvendige avklaringar og vurderingar blir gjort inn mot prosessane med å utarbeide nye ferjeanbod. Prosjektet skal levere inn underlag til arbeidet med konkurransegrunnlag for nye fergjeanbod. Til grunn for arbeidet ligg premissane i Regional Transportplan om delmål og strategiar for fergjedrift.

Trolleybussutgreiing

Ein studie av moglegheitene for å utvide dagens trolleybussnett er starta opp (jf. FUV-sak 236/13), og ein rapport er venta å vere klar i juni 2014. Prosjektet skal vurdere eventuell vidareføring av trolleybussdrifta og ulike scenario for forlenging og utviding av trolleybussnettverk i Bergen. Fokus vil vere på dei linjene som best utnytter elektriske bussar sine fordelar, og som gir størst nettverksgevinst med effektiv køyring gjennom Bergen.

Studien skal og gi eit betre grunnlag for å kunne samanlikne trolleybuss med annan bussteknologi.

Biogasshybridbussar

Skyss har tatt initiativ til eit utviklings- og demonstrasjonsprosjekt for å teste ut teknologi for biogasshybridbussar i Bergen (jf. FUV-sak 90/13). Gjennom støtte frå EU og Transnova og fylkeskommunen sine eigne midlar, vil det bli kjøpt inn 2 gasshybridbussar. Bussane skal vere klare til bruk hausten 2014, med testing innimellom andre bussar i rute. Testperioden vil gå ut 2015.

Prosjektet vil skje i samarbeid med Tide Buss, HOG og Høgskulen i Bergen.



Biletet viser biogasshybridbussen som vert levert hausten 2014 for testing i Bergen. (Foto: Van Hool NV)

7 Tiltaksplan 2014-2015

Prosjektnamn	Start	Slutt
Kollektivstrategi	2012	2. kvartal 2014
System for sanntidsinformasjon	2011	1.kvartal 2014
Ny etablering Solheimsviken/Kronstad	2013	2014
Ny sonestruktur	2013	3.kvartal 2014
Bestillingstransport pilot	2013	2015
Biogasshybridbusser	2013	2015
Trolleybussutgreiing	2013	2.kvartal 2014
Nye ferjeanbod - førebuing	2014	2014
Tilbudsutvikling Sunnhordland	2014	2015
Hovudstruktur i kollektivnettet i Bergensområdet	2014	2.kvartal 2014
Automatisk passasjertelling	2014	2014